PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Beszélgetés Róna Iván, turisztikai igazgatóval (3. oldal)

Kitűnő zsidók - kitüntetett zsidók (9. oldal)

Élet Menete

(12. oldal)

Fotó: Vadász Gábor

Dr. Frölich Róbert

KIK IS VAGYUNK MI? I. rész

Változó világunkban a vallásban is szükség van sorvezetőre. Érdemes tudni, kik vagyunk, mik vagyunk. Miként arról is érdemes beszélni, hol a határ az adott kornak megfelelni vágyó újítás és a tradíciók kötelező megőrzése között. Ezekre a kérdésekre és még sok egyébre igyekszünk válaszolni a következő hónapokban ezen az oldalon.

MI A ZSIDÓSÁG? KI A ZSIDÓ?
Két kérdés, amelyre azt hisszük, egyszerű a válasz.
A zsidóság nép és vallás, a kettő egymástól elválaszthatatlan. Azomban a vallás felvehető, a nemzeti lét pedig csupán születéssel élhető meg.
A zsidóság szakrális értelemben akkor vált néppé, mikor az Exodust követően átvette Szináj hegyénél a Tórát, szociográfiai értelemben pedig mikor elfoglalta, majd királysággá alakította az Ígéret Földjét. E nép – eltérően más, ókori népektől – a monoteizmus őrzője volt: „Törvényei különböznek minden más népétől.” A jeruzsálemi Szentély végleges pusztulása után a népet a hite és az e hitre épülő vallása kötötte össze; noha földrajzilag egymástól messze fekvő területeken élt, vallási törvényeihez való ragaszkodása, nyelve, rítusai, szokásai (bár tájegységenként eltérő szokások alakultak ki, mégis) megtartották zsidónak majd’ két évezreden át.
A polgárosodás során, miként Európa más népeinél, a zsidók között is felerősödött a nemzeti hovatartozás érzülete. A magyarországi zsidók értelemszerűen magyarnak vallották magukat, kiket a többségi társadalomtól vallásuk különböztet meg.
A Soá után, a nürnbergi törvények kapcsán, majd Izrael Állam megalakulása után, a visszatérési törvény kereteiben új kérdések merültek fel. Akinek csak egy nagyszülője volt zsidó, azt is zsidóként kezelte a náci világkép. Akinek az apja zsidó, az is Izrael Állam polgára lehet.
A zsidó vallásjog, a halácha ezzel szemben évszázadok óta változatlan. Csak a zsidó anya gyermeke zsidó, még akkor is, ha a vallás elemeiből semmit sem ültet gyakorlatba, ha ateista, ha nem vállal közösséget semmilyen szinten zsidó gyökereivel. Zsidó továbbá az, aki a zsidó vallásjog által lefektetett eljárásrend szerint felveszi a zsidó vallást.
Mi annak a státusa, aki nem született zsidónak, de apja zsidó, s ő maga annak vallja magát? Mi a teendő, ha valaki kitért ősök leszármazottja ugyan, de ennek nincs tudatában, s zsidóként él? Mi a teendő, ha valaki kényszerből kitért zsidók utóda, s vissza akar térni az ősi valláshoz? A neológia legnagyobb kihívásai közé tartozik ezen kérdések haláchikusan és empatikusan kezelendő megválaszolása.

MI TART ÖSSZE BENNÜNKET, ZSIDÓKAT?
Fentiekből adódóan az összekötő erő két pilléren nyugszik. A zsidóság kohézióját egyrészt a közös hit és vallásgyakorlás teremti meg, melynek alapjait lentebb részletezzük, másfelől a szétszóratásban is erős népi lét tudata, mely egyaránt fogalmazódhat meg kulturális, tradicionális, vagy cionista síkon.

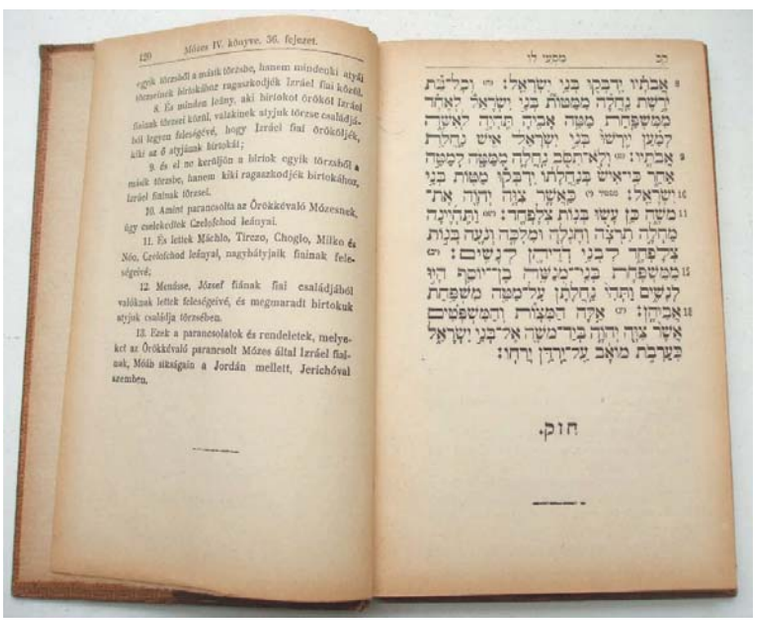
120 Mózes IV. könyve. 36. fejezet.

egyik törzsből a másik törzsbe, hanem mindenki atyái törzsének birtokához ragaszkodjék Izráel fiai közül.

8. És minden leány, aki birtokot örököl Izráel fiainak törzsei közül, valakinek atyjuk törzse családjából legyen feleségévé, hogy Izráel fiai örököljék, kiki az ő atyjának birtokát;

9. és el ne kerüljön a birtok egyik törzsből a másik törzsbe, hanem kiki ragaszkodjék birtokához, Izráel fiainak törzsei.

10. Amint parancsolta az Örökkévaló Mózesnek, úgy cselekedtek Celofchád leányai.

11. És lettek Máchlo, Tirezo, Choglo, Milko és Nóo, Celofchád leányai, nagybátyjaik fiainak feleségévé;

12. Menásse, József fiának fiai családjából valóknak lettek feleségévé, és megmaradt birtokuk atyjuk családja törzsében.

13. Ezek a parancsolatok és rendeletek, melyeket az Örökkévaló parancsolt Mózes által Izráel fiainak, Móáb síkságán a Jordán mellett, Jerichóval szemben.

במדבר ל״ו

ח׳ וְכָל־בַּת יֹרֶשֶׁת מַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְאִישׁ מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהְיֶה אִשָּׁה
לְמַעַן יִירְשׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת
ט׳ אֲבֹתָיו׃ וְלֹא־תָסֹב נַחֲלָה מִמַּטֶּה לְמַטֶּה
אַחֵר כִּי־אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מַטּוֹת בְּנֵי
י׳ יִשְׂרָאֵל׃ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
יא׳ מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד׃ וַתְּהִי מַחְלָה
תִּרְצָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנוֹת
צְלָפְחָד לִבְנֵי דֹדֵיהֶן לָנָשִׁים׃ מִמִּשְׁפְּחֹת
יג׳ בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף הָיוּ
לָנָשִׁים וַתְּהִי נַחֲלָתָן עַל־מַטֵּה מִשְׁפַּחַת
יד׳ אֲבִיהֶן׃ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃

חוק.

I.ten közvetlenül mutatta meg magát Szinájon, s azóta is szól hozzánk. A Misna (Ávot 1) által lefektetett láncolat ma sem szűnt meg. A későbbi bölcseken, a mai nagyokon keresztül, a természet és a történelem által egyaránt megtapasztalható I.ten állandó jelenléte a zsidó életben.
Hisszük, hogy I.ten kiválasztott Bennünket, és örök, soha fel nem bontható szövetséget kötött velünk.

MELYEK LEGFONTOSABB FOGALMAINK?
Hiszünk I.tenben. A judaizmust nem lehet elválasztani az I.tenhittől. I.ten lénye áthatja a zsidó irodalmat éppúgy, mint nemzeti öntudatát. Ábrahám után minden nemzedék felismerte és elismerte az egyetlen, mindenható és örökélő I.ten létét. Hitünk alapja, hogy minden Általa tudott, de cselekedeteinkben szabadok vagyunk. Hisszük, hogy az ember rendelkezik a szabad akarat adományával, szabadon választ jó és rossz között. Hisszük, hogy a Szentírás, és a Szóbeli Tan mind az Ő szava, Tőle eredeztethető, és időtlen időkig érvényes. Hisszük, hogy Egyetlen; a judaizmustól idegen minden, többlényegű I.ten léte.
A zsidó erkölcs és etika alappillére a hasonulás az I.teni tulajdonságokhoz. Hisszük, hogy a parancsolatok mind azért adattak, hogy azok megtartása által jobbá tegyük a világot és önmagunkat.
Ezt ismerjük el és erősítjük meg minden korban a körülmetéléssel, ezt deklaráljuk a Tóra olvasáskor elmondott áldással. Az ételért, italért, a természet csodáiért elmondott áldásokkal I.ten magasztalása mellett magunkat is emlékeztetjük, hogy minden, ami rendelkezésünkre áll, minden, ami „természetes”, I.ten ajándéka és rendszere.
Kiválasztottságunk mibenléte, hogy papi királysággá és szent néppé legyünk.
Papi királyság: a vallás, a rituálé „uralma” mindennapjainkon. A zsidóság nem csupán a templomban él, életünk minden percét meghatározza.
Szent nép: a Törvény megtartása által megszenteljük magunkat, megtartatásával szentté tesszük gyülekezeteinket. A befedett fej, az erkölcsös viselkedés és öltözék e szentség jele. A nemzeti lét tudata összefonódik a vallásos életmóddal, e kettő által lesz minden zsidó egy nagy közösség tagja.

IMAREND

Hétköznap: 7:30-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja **18:00** óra, helyszín a Talmud-Tórában.
Az esti ima előtt fél órával, sakk, kártya, kávé és tea várja híveinket!
Péntek esti ima: 18:00-kor a **Dohány Templomban**.
Szombat reggeli ima a **Dohány Templomban**: Sachrisz: 9:30
Tóraolvasás: 10:00 Muszáf ima: kb. 10:45
Vasárnap reggeli ima: 8:00-kor, esti ima: 17:00-kor, mindkettő a Talmud Tórában.
A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.
Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

május 26.	19:00	június 2.	19:00
június 9.	19:00	június 16.	19:00
június 23.	19:00	június30.	19:00

Majd 50 százalékkal nőtt a turisztikai bevétel

Tavaly január 1-től vette át a Mazsihisz a Dohány utcai Zsinagóga komplexum (a Templom, a Zsidó Múzeum, a sírkert, a Wallenberg emlékkert) turisztikai menedzselését. Az elmúlt egy esztendő tapasztalatairól beszéltünk Róna Iván turisztikai igazgatóval, körzetünk elöljárójával.

– Milyen tervekkel vágtatok a 2017-es évnek?
– Jelentős hendikeppel indultunk, mert nem volt klasszikus átadás-átvétel. Nulláról kezdtünk. Ezért is, az elvárás az volt, hogy legalább a 2016-os eredményt hozzuk. Titkon azt reméltük, hogy a kezdeti nehézségek ellenére sikerül tíz százalékkal növelni a bevételt. Nos, ezt jócskán teljesítettük, majd 50 százalékkal növeltük. A bevétel jócskán meghaladta a nettó egy milliárd forintot is. Ezzel magasra tettük a lécet! Elmondhatjuk, a Mazsihisz bevételeinek bő harmadát mi termeltük meg.
– Minek köszönhető ez a hatalmas ugrás?
– Először is, remek csapat állt össze. A menedzsmenttől a pénztárosokon át, a koordinátorokig, az idegenvezetők és mindenki, mindent megtett az ügy érdekében, a sikerért. A második fontos, objektív ok, hogy Budapesten soha nem látott magasságokba szökött a turisták száma. Fővárosunkban kiváló az ár-érték arány. Tény, Bécs turistaforgalma 30-40%-kal nagyobb a budapestinél, s Prágáé a bécsihez képest is jóval magasabb. Azonban mindkettő jóval drágább, az itthoni árakért jóval kevesebbet nyújtanak. Ez pedig növeli a versenyképességünket. S nekünk nem a bécsi, vagy a prágai, hanem a magyar szolgáltatásokra és árakra kell figyelnünk.
– A növekedés harmadik oka, a budapesti kapacitás még messze nincs kihasználva. További fontos ok a jó közbiztonság. A turisták nyugodtan mozoghatnak a városban, nem kell attól tartaniuk, hogy bármi történik velük. Nyilván akad, hogy lehúzza őket az étterem, vagy a taxis, de ilyen mindenhol előfordul. Ám nálunk nem éri fizikai atrocitás a külföldieket.

Iván beszélt arról, hogy a megemelkedett budapesti forgalomból bőven jut nekünk is. Hozzátette, bármily meglepő, nem magától értetődő, hogy a turisták a Dohányba jöjjenek. Kiemelte, a Bazilika, Halászbástya, Mátyás-templom, a Parlament meglátogatása magától értetődő, ám a mienk egy zsidó intézmény. A tudás és az ismeretek hiányában sokan idegenkednek a látogatástól. Félnek, hogy mit kaphatnak, milyen különleges szabályok lehetnek itt, milyen különleges információk várnak rájuk.
– Ezért erőteljesebb marketing tevékenységet kell folytatnunk – mondta Iván. – Közvetlen kapcsolatot építettünk ki a partnerekkel, utazási irodákkal, szállodákkal, a programokat értékesítőkkel. Ez a kiemelt marketing tevékenység is hozzájárult ahhoz, hogy többen jönnek hozzánk. Saját facebook és Instagram profilunk van, a www.jewishtourhungary.com honlap kilenc nyelven is elérhető. Mind azt a célt szolgálja, a turista ne idegenkedjen, hanem kedvet kapjon a látogatáshoz. Segített a látogatás tartalmi megújítása is, aki jegyet vesz, jogosult egy komoly, autentikusan vezetett túrára. Nem szabad elfeledni, a turistáink 95%-a nem zsidó! Többségüknek fogalma sincs a vallásról, kultúráról, hagyományról, ezért idegenkedik és számolni kell az előítélettel is. így már a látogatás előtt is igyekszünk megfelelni az igényeknek. Figyelünk arra, hogy ne egy gépi hang mondja el az tudni valókat. Minden vendég kérdezhet, s idegenvezetőink rendre igyekeznek az útikalauzban, a kiadványokban sem fellelhető, mégis hiteles választ adni. E törekvések is vezetnek oda, hogy nőtt a turisták száma. S a bevétel is...
– A bevételen túli egyéb célokból mit valósult meg?
– Tartottuk magunkat a költségtervekhez. A már említett újítások mellett fontos megemlíteni, hogy a korábbi kettő helyett most négy pénztár várja a látogatókat, s az egyről négyre növelt beléptető kapuval a várakozási időt is csökkentettük. A nyolc, de főszezonban már kilenc nyelven történő idegenvezetés is csábító.
– Idén már eltelt egy negyedév. Hogy alakult?
– A tavalyi kiemelkedő eredmények után az volt a menedzsment elvárása, hogy idén se legyen kevesebb a bevétel. Eddig 10 százalék pluszban vagyunk. De azért óvatos lennék, mert tavaly éppen az első negyedévben volt a legnehezebb dolgunk. Akkor vettük át a boltot, számtalan buktatóval találkoztunk, melyet improvizálással kellett megoldanunk a tervezetten kívül. Ezért majd csak a főszezonban lehet megmondani, hogy tudjuk-e tartani ezt a tempót. Jelenleg csupán jóslásokba bocsátkozhatnék, amit nem szívesen tennék meg. Ne feledjük, a turizmus a béke iparága. Ha valamelyik térségben konfliktus alakul ki, akkor a turisták inkább máshova mennek. Ráadásul nem tudhatjuk, hogy az Izraellel kapcsolatos jelenlegi történések, a gázai, esetleg a szír helyzet miként csapódnak le nálunk, vagy Európában.
– Milyen terveitek vannak 2018-ra?
– A marketinget tovább kell fejleszteni. Még erősebben kell építeni a közösségi médiára, főként, hogy legtöbb tanulmány szerint már a 60 év felettiek is jócskán használják. Ott vagyunk a szállodákban is egy olyan kiadvánnyal, amely monopol helyzetben, konkurencia nélkül kerül be a szobákba. Idén szerződtünk egy nagy nemzetközi online hálózattal is, amelynél a repülőjegy, majd a szállás foglalása mellett hozzánk is megveheti a belépőjét az érdeklődő. Terveink szerint egy új technikai berendezéssel tudjuk emelni a szolgáltatásunk színvonalát. Az úgy nevezett audio guide helyett egy suttogó rendszert használnánk. Ez egy adóvevős megoldás. Az idegenvezetőnek nem kell kiabálnia, őt minden turista hallhatja a fülhallgatóján keresztül. Ennek az is az előnye, hogy ugyanazt az információt kapja, aki hátul áll, mint aki az első sorokban. A szerkezet 99 csatornás, tehát egyszerre 99 csoportot is fogadhatnánk. A logisztikai megoldáson dolgozunk. Remélem sikerül a főszezonban bevezetni, mert az újabb minőségi ugrást jelentene…

Iván elárulta, nem egyszer a vendégek mesélnek. Mesélnek, - jórészt az Emanuel emlékfánál – hogy mi történt a holokauszt idején a szüleikkel, nagyszüleikkel. Akadt nem egy látogató, aki a gettóban elhunyt szülője sírját, tábláját kereste. A szigorú követelmények miatt is rendkívül felkészültek az idegenvezetők, ám a legnagyobb hatást egy idős látogató érte el, ő magáról beszélt. Arról, hogy ő miként élt és szabadult fel 9 évesen az itteni gettóban…

Schiller Zsolt

Húsz után újra izraeli győztes az Euróvíziós Dalfesztiválon

Jeruzsálem napja, azaz a város 1967-es újraegyesítése napja 2018-ban is dicsőséget hozott a szent városnak és Izraelnek. Netta Barzilai nyerte az Eurovíziós Dalfesztivált, ahogy erre a fogadóirodák odds-ai alapján már a verseny előtt is esély mutatkozott. Mikor aztán a remény valósággá vált, országszerte az utcákra tódultak az emberek hatalmas ünneplés kezdődött mindenhol.

Benjámin Netanjahu a Jeruzsálem-nap rendkívüli kormányülésére tartva Netta mozdulatait utánozta, és már éjjel személyesen gratulált a 25 éves énekesnőnek annak korábban híressé vált, a hagyománytisztelő észak-afrikai zsidók közvetlenségét idéző szavaival: kappara alájh, ami azt jelenti, hogy annyira szeretlek, hogy hajlandó vagyok érted magamra vállalni bűneidet is.

Tel-Avivban éjszaka a Rabin tér hatalmas szökőkútjában táncoltak az első helyezett dalra a fiatalok tömegei, s fölöttük a városházát is kivilágították: az ablakok fényéből a Toy szót, Netta dalának címét lehetett kiolvasni.

A tízes tévécsatorna műsora szerint növelte az örömmámort, amikor egy fiatal férfi váratlanul letérdelt, és elővett egy gyűrűt, majd megkérte barátnője kezét, aki igent mondott.

Közben a helyi tévé és rádióműsorokban megindultak a találgatások, a dalfesztivál szervezői elfogadják-e Jeruzsálemet a rendezvény otthonának jövőre, miután a döntőben óvakodtak kiejteni a város nevét, és helyette Izraelt mondtak, noha a többi versenyzőnél az adott ország fővárosát nevezték meg.

Izraelben nem kétséges, Jeruzsálemben szeretnék megrendezni jövőre a dalfesztivált, ahogy az legutóbb 1998-ban, Dana International győzelme után is történt.

Akkor a város bejáratánál lévő kongresszusi központ adott otthont a rendezvénynek, de az azóta eltelt évtizedekben ez az épület már túl kicsivé vált, hiszen Lisszabonban már húszezres stadionban folyt a verseny.

A találgatások között a Teddy Kollekről elnevezett sportcsarnok neve került első helyre, de az nyitott, és előbb be kellene fedni, ami megnövelné a szervezés költségeit, ráadásul mindennel el kell készülni egy éven belül.

Ennek a sikernek köszönhetően 1979-ben hazai közönség előtt léphetet fel és nyerhetett Gali Atari & Milk and Honey az azóta is rendszeresen hallható Halleluja-val.

Pesti Sólet menü a BZSH Kóserkonyha receptjei alapján

Pulykaleves

Hozzávalók: : 80 dkg pulykahús, 30 dkg sárgarépa, 5 dkg zeller, 5 dkg hagyma, 2 dkg petrezselyemzöld, 2 babérlevél, só, bors, 10 dkg levestészta.
Elkészítés: A levest a szokásos módon készítjük, a pulykahúst csontokkal hideg vízben rakjuk fel, magas fokra, amikor feljön a szürkés hab, még forrás előtt, alacsonyabb hőfokra állítjuk, lehabozzuk. Belerakjuk a tisztított sárgarépát, zellert, felezett hagymát, fűszereket és lassú tűzön mintegy két órán át főzzük. A húst kivesszük, a levest leszűrjük és belefőzzük a levestésztát.

Libamell fasírt burgonyapürével

Hozzávalók: 1 nagy libamell, 1 evőkanál libazsír, 1 áztatott, kifacsart zsemle, 1 kis fej reszelt hagyma, 1 tojás, só, bors, kevés víz.
Elkészítés: A csontról lefejtjük a bőrt majd a mellhúst, mindezt óvatosan, hogy a csont egybe maradjon. Húsdarálón ledaráljuk, összekeverjük az áztatott zsemlével, a hagymával, a tojással, a zsírral és a fűszerekkel. A masszát eredeti formájában visszarakjuk a mellcsontra. Ezt követően kevés vizet öntünk alá és a sütőben, gyakori locsolás mellett pirosra sütjük. Melegen burgonyapürével tálaljuk, hidegen majonézes burgonyasaláta illik hozzá.

Burgonypüré: meghámozunk hat darab közepes burgonyát, kockára vágjuk, és sós vízben megfőzzük. Burgonyanyomón áttörjük, kevés főzővízzel hígítjuk, majd a zsírral elkeverjük. Szárnyasokhoz, füstölt marhanyelvhez tálaljuk.

Mézes kókuszos

Hozzávalók: r: I5 dkg cukor, 2 evőkanál méz, fél dl víz, 20 dkg kókuszreszelék, 5 dkg margarin, 3 evőkanál rum, 2 kanál kakaó.
Elkészítés: A cukorból, mézből és a vízből szirupot főzünk. Hozzáadjuk a kókuszreszeléket, a rumot, és a margarint. Két részre osztjuk. Az egyik világos marad, a másikat kakaóval barnára színezzük. Mindkét masszából elvesszük a harmadát, majd egy deszkára fóliát terítünk, amit cukorral szórunk meg. Kinyújtjuk a nagyobb fehér kókuszt, rátesszük az ugyanekkorára nyújtott barna harmadot, és a fóliával összecsavarjuk. Ugyanígy járunk el a másik masszával is. A két rudat hűtőben kifagyasztjuk, s vékony szeleteket vágva, felváltva helyezzük tálra.

Jó étvágyat kívánunk!

Várkonyi Tibor

Fölkavaró antiszemita jellegű német zenei botrány

Azt hitték szellemes jópofák, holott nemzetközi kiterjedésű botrányba kergették a német muzsika nemzetközi hírnevét. Provokatív politikai szenzációhajhászásuk miatt véglegesen meg kellett szüntetni a legnagyobb és legtekintélyesebb zenei díjat az Echot, amely az öt világ-részben rangot adott mindenkinek, aki csak megkapta.

Két színes bőrű bevándorló popzenész politikai viszketegségében megfeledkezett a jó ízlésről. Olyan elismerés esett áldozatukul, amely nem csupán az ő műfajukat ismerte el, de az egész művészeti ágat, a klasszikus alkotások előadásától a rap-ig. Idén őket érte volna a dicsőség, ám gonosz nyilatkozatukkal mindent leromboltak. Beálltak az antiszemita gyűlölethadjáratba.

„Nincs többé Echo. El akarjuk kerülni, hogy ezt a zenei díjat úgy tekintsék, mint az antiszemitizmus, a nőgyűlölet, az idegenellenesség és az erőszak jelképét. Ez volt az NSZK legrangosabb eseménye, a muzsika műfajában a klasszikusok tolmácsolásától a vezénylésen át az egyéni előadásokig, a poptól a jazzig”, hangsúlyozza a német zenei kiadók szövetségének szomorú hangú közleménye. Az idei kitüntetést a rap két művelője, Kollegah és Farid Bang kapta. Volna! Ahol az erős fizikumú két óriás a színpadokon megjelent, koncert közben és a végén zúgott a vastaps, nem tekintett senki bőrük színére, kinézésükre, csakis zsenialitásukat ünnepelte. A bíráló bizottság csakis erre volt tekintettel, abban a tudatában, a díj jó helyre került, megérdemelte a két művész, minden egyéb megfontolás idegen volna, mellékes tényező.

Ám a két ifjút elragadta az indulat, úgy érezte nem elég megköszönni a kitüntetést, boldogan zsebre vágni a gratulációkat, nyilatkozni is kell. Így váltak ismertté szavaik. Azt fogalmazták meg, hogy legutóbbi fölvételük „fiatalos jellegével, nyerseségével, jóképű megjelenésükkel” azt fejezte ki, testalkatuk nem Auschwitz foglyainak a vonalait másolta”. A befejező mondat, „valamilyen formában üdvös volna megismételni a holokausztot”. Ennyi, semmi több!

Meg sem száradt a nyomdafesték e mondatokon, máris több jelentős művész, az Echo korábbi kitüntetettje közül sokan habozás nélkül visszaküldték oklevelüket, köszönik, a történtek után nem tartják dicsőségnek a díjat, nem óhajtanak osztozni a pimaszokkal. Még a nevük is tűnjön el az eddig megtiszteltetésnek vélt listáról.

Az első fölháborodók egyike korunk zenei óriása, Daniel Barenboim volt, Mozart, Beethoven és hasonló zsenik zongoraversenyeinek, szonátáinak páratlan tolmácsolója, a gyűjtők kegyelettel őrzik Otto Klempererrel közösen készített feledhetetlen fölvételeit. Barenboim maga ugyancsak karmester, operaházak, zenekarok, hangversenytermek megtiszteltetésnek tartják, ha elfogadja meghívásaikat. Ő maga büszkén kérkedik zsidó származásával, noha személyesen nem a holokauszt áldozata, a származása szerint orosz, családja a sztálinizmus elől menekült a Szovjetunióból. Argentína fogadta be őket, és ma ezzel az útlevéllel járja a világot. Fölzúdulásának az volt az egyik indoka, hogy Berlin egyik nemzetközi rangú dalszínházának vezető dirigense, zeneigazgatója, büszkén fogadta el az Echo díjak egyikét.

A díj fölháborodott visszaküldői között volt a nem zsidó francia Renaud Capuchon hegedűművész, Christian Thielemann, a nagynevű Berlini Filharmonikusok vezető dirigense, Beethoven szimfóniáinak jeles karmestere és a jelentős hagyományú lipcsei Gewandhaus zenekar is. Mellesleg a két botrányt provokált előadó lemezeinek a kiadója, a Berstelmann cég, 100 000 eurót ajánlott föl az antiszemitizmus ellen vívott küzdelemre.

Az Echo Alapítvány a történteket követően szintén nyilatkozatot adott ki, amelyben közölte, a szövetség hírnevét olyan károsodás érte, hogy nem elég a tekintélyes zenei kitüntetés végleges megszüntetése sem, 2019-től kezdődően teljes újrakezdésre lesz szükség. Hasonló a helyzet, mint az irodalmi Nobel-díjjal, azzal a lényeges különbséggel, hogy Stockholmban szexuális skandalum kirobbanása indította el a válságot, ezért jövőre ott is újrakezdést ígértek.

Németországban érthető a lelkiismereti szembenézés, mert Adenauer óta az NSZK-nak teljes mértékben és minden fönntartás nélkül a nemzetközi mezőnyben sikerült elhitetnie, hogy gyökeresen szakított a náci múlttal, Európa és a nagyvilág egyik legszilárdabb demokráciája lett. Merkel kancellár különösen új koalíciójának kínos révbe érése óta mindent elkövet a hírnév megőrzéséért. Nemrégen, amikor a nyílt utcákon neonáci különítmények támadtak meg kipát viselő zsidókat, erélyesen lépett föl, és keményhangú tiltakozásával sikerült is megfékezni a garázdálkodásaikat. A közelmúlt napokban a kancellár asszony az izraeli rádió egyik adásában kért elnézést a zsidó államtól az Echo konfliktus és következményei miatt. Persze sem ezt az esetet, sem a hozzá hasonlókat nem lehet teljesen függetleníteni attól, amilyenekkel mostanában sajnos Európa nagy része kénytelen szembe nézni. A neonácizmus visszaszorításában hosszú küzdelmek, főként szellemi természetű összecsapások várnak kivétel nélkül mindenütt az elszánt demokratákra.

A DOHÁNY KÖRZET JÚNIUSI PROGRAMJA

Minden hétköznap reggeli ima 7:30, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában.

Június 1.	Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Június 2.	Reggeli ima a Dohányban 9:30
	Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
Június 3.	**Sziván 20. megemlékezés és faültetés a temetőkertben** 14:00
Június 8.	Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Június 9.	Reggeli ima a Dohányban 9:30
	Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
Június 15.	Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Június 16.	Reggeli ima a Dohányban 9:30
	Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
Június 22.	Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Június 23.	Reggeli ima a Dohányban 9:30
	Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00
Június 29.	Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Június 30.	Reggeli ima a Dohányban 9:30
	Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 19:00

MEGHÍVÓ

A Dohány körzet vezetése meghív minden emlékezőt június 3-án (Sziván 20-án), 14 órai kezdettel, a szokásos gyászmegemlékezésre, a Dohány utcai Zsinagóga temetőkertjébe.
Utána a Raoul Wallenberg parkban emléktábla avatás a Kamenyec-podolszkiji mártírok emlékére.
Az Ön részvételére is feltétlenül számítunk!

Beszédet mond: **Dr. Frölich Róbert, főrabbi**
Közreműködik: **Rudas Dániel, kántor**

Lag Boajmer ünnepség a kertben

A hónap elején, május 3-án, csütörtökön a Dohány utcai zsinagóga hátsó kertjében tartotta körzetünk az immár hagyományos Lag Boajmer ünnepségét. Idén is finom ételek (babgulyás és rétes) várt a vendégekre. De ami még fontosabb, kellemes beszélgetésekkel, jó hangulatban telt a délután.

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádel Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!
Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000
IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

A Dohány Zsinagóga Alapítvány Kulturális Páholya bemutatja:

Király Miklós és vendégei című előadását, ahol opera, operett és musicel dallamok csendülnek fel.

Király Miklós	**Dohány utcai Zsinagóga kórusának tagja, operaénekes**
Denk Viktória	**Operaénekes**
Kőrösi András	**Operaénekes**
Rudas Dániel	**Dohány utcai Zsinagóga Kántora**
Neumark Zoltán	**Zongoraművész**

Időpont: 2018. május 27. 16 óra.

Helyszín: Goldmark-terem
(1075 Budapest, Wesselényi utca 7.)

Az előadás regisztráció köteles.
Regisztrálni az ismert telefonszámon vagy email címen lehet.
Fülöp Ildikó 06305394683/ fulopvildi@gmail.com

Gálvölgyi Jánossal komolytalanul komolyan a Goldmarkban

Május 6-án, a Dohány körzet nyári szünet előtti utolsó Kulturális Páholyában Gálvölgyi János színművész járt nálunk. Sajnos ezúttal nem telt meg a Goldmark-terem, ez köszönhető annak is, hogy aznap több program közül lehetett választani. Sokan például a Szent István Parkba látogattak el, az Izrael 70. születésnapja alkalmából szervezett délutánra. Bár kicsit foghíjas volt a nézőtér, ám mi remekül éreztük magunkat.

Vendégünket ezúttal is Galkó Balázs faggatta. Illetve első kérdésére maga válaszolt, hogy sok-sok évtizedes szerepálmát, a Hullaégető főszerepét éppen Gálvölgyi János játssza – nem is olyan messze, Belvárosi Színházban. A darabot nem mellékesen a közönség között helyet foglaló, Gálvölgyi Judit alkalmazta színpadra.

– Ez nem egy vidám darab – mondta Galkó.

– Nem vidám, de az élet sem vidám, amiről kezd szólni nálunk az élet az egyáltalán nem vidám – reagált Gálvölgyi. – Persze attól függ, hogy honnan nézzük…

– Van olyan nézőpont, amely szerint vidám?

– Persze, ülsz a keretedben, ülsz a szobádban, arra gondolsz, hogy süt a nap, hogy egészséges vagy. Kazimir Károly, aki előbb osztályfőnököm, aztán igazgatóm, majd atyai jó barátom volt, huszonvalahány éves koromban a következőt mondta, apuskám, ha reggel ki tudsz menni a mellékhelyiségbe és sikerül, arra mondj egy brochét, ha este minden gond nélkül lefekszel, szintén mondj egy brochét. Mondtam neki nagyon jó, de mi az a broche? Ma már tudom. Nos, ha innen nézem, akkor boldogság van, ha meg onnan, akkor… oda nem kell nézni…

Vendégünk elmondta, ő is majd 40 éve szerette volna eljátszani a Hullaégetőt. Aki eddig lemaradt róla, szeptembertől megnézheti. Majd arról beszélt, még mindig sokan csodálkoznak azon, hogy színházban játszik, mi több komoly szerepekben is színpadra lép. Elmondta, még pályája elején játszotta a Háború és béke Pierre Bezuhovját, de szerepelt Miller Alkujában is. Hozzátette, néha úgy érzi, mentegetőznie kell, hogy olyan darabokban játszik rendre 3-400 alkalommal, amelyen az emberek nevetnek és kikapcsolnak három órára. Kiemelte, miközben lényegesen nehezebb vígjátékot játszani, mint drámát. Ötven év tapasztalata alapján könnyebb megsiratni az embereket, mint megnevettetni.

Gálvölgyi János emlékezett Rátonyi Róbertre, a közös – eredetileg – kétszemélyes darabra, a Jóból is megárt a kevés-re, de arra is, hogy mennyi mindent tanult a kiváló táncos-komikustól, Rátonyitól, s hogy ezért is, milyen sokat köszönhet neki.

Vendégünk mesélt Darvas Iván 56 utáni börtön fellépéseiről, s hogy a sikerből nem szabad kiszállni – még a rács mögött/mögül sem! Beszélt a régi nagyokról is, s arról is, hogy számos fiatal kollegája azt sem tudja, ki Ruttkai Éva…

Szóba került a legendás Kaviár és lencse előadás Kiss Manyival, Péchy Sándorral, Márkus Lászlóval. Hozzátette, hogy gyerekként álmai netovábbja volt, hogy a Madáchba kerülhessen, s a régi nagyokra gondolva meghatottan lépett színpadra ebben a darabban. Mire Kazimir azt mondta, felejtse ezt el, ma ő Márkus László és Péchy Sándor. Mire azt felelte: ez borzasztó. Kazimir replikázott: az, de hát mit csináljunk… ;)

Vendégünk kiemelte, hogy mindig is színész akart lenni. Lelkesen gyűjtötte az autogramokat, de cserélte, sőt olykor hamisította is azokat. Rohangált a színészek után, mi több, a papírra utólag még a művészek autóinak a rendszámát is felírta. Éppen ezért, ha tőle kérnek fotót, vagy autogramot, akkor küld, mert emlékszik, neki milyen jól esett anno. S hogy mennyire vágyott az aláírásokra? Egyik lánya három éve az interneten vett egy (autogramkérő) levelet, amelyet még bizonyos ifjabb Gálvölgyi János 7/b osztályos tanuló írt Márkus Lászlónak...

– Van még valami szerep, amit eljátszanál? – kérdezte Galkó Balázs.

– Semmit – érkezett a válasz. – Főiskolásként kettő volt, az egyikben „bűnrossz" voltam, míg a másik csak kívülről tűnt olyan jónak, így azóta nem foglalkozom ezzel.

Gálvölgyi János beszélt apósáról Rodolfóról, Hofi Gézáról és még sok mindenről. Megtudtuk, hogy iskola után, otthon rendszeresen bábozott és a különböző figurákat más-más hangon szólaltatta meg. S ez milyen jól jött később… A Ki Mit Tud-on szavalóként akart részt venni, hiszen nem sokkal előtte nyert egy Illyés Gyula-, illetve egy országos szavalóversenyt is. Ám a jelentkezésnél szóltak neki, rengeteg szavaló van, ha lehet, inkább induljon valami mással. Rendben felelte, verseket mond színészhangon, ebből 36-ot tudott akkoriban. Az eredményt ismerjük, az évek során látott közül pedig sokat mai napig idézünk. Ha valaki nem emlékszik az 50 évvel ezelőtti versenyre, egy kis ízelítő:
https://tinyurl.hu/GN0L/

MAZSÖK
MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ ÖRÖKSÉG KÖZALAPÍTVÁNY
Köszönjük a MAZSÖK támogatását, amely hozzájárult mostani számunk megjelenéséhez. Továbbá jelentős segítséget jelent a Pesti Sólet, a Dohány zsinagóga honlapja, s facebook oldala számára a későbbiekben is.

Pesti Sólet | *a Dohány utcai körzet havilapja* | 2018. május 25. | 5778. Sziván 11.

Dési János

Hitler buzgó hóhérai Magyarországon

Sok-sok év után egy különösen fontos könyv jelent meg végre magyarul, sajnos majdnem észrevétlenül. Pedig alapműről van szó, és eredeti, angol nyelvű megjelenése komoly vitákat indított a holokauszt és abban az „átlagemberek” szerepével kapcsolatban.

Nem véletlen, hogy a világban mindenfelé Daniel.J. Goldhagen hatalmas történészi és média visszhangot kiváltó könyve megjelenése (1996, Knopf, New York) óta tartósan a holokauszt-kutatók és a téma iránt érdeklődők fókuszában áll.

Goldhagen aprólékos kutatómunkát végzett, a terjedelmes mű alapja saját harvardi doktori disszertációja. A könyv percek alatt bestseller lett - ami efféle vaskos történelmi művek esetében szinte példa nélküli. Felháborodás, indulatok, heves szakmai és magánemberi reakciók kísérték.

Két évtized telt el a megjelenés óta és a kötet állításairól még ma is folyik a szenvedélyes vita.

Goldhagen olyan témához nyúlt, amely a holokauszt-feldolgozásokban csak perifékusan szerepeltek, vagy egyszerűen elhallgattak. A kötet ugyanis nem csak azt dokumentálja, hogy miként „nem tudtak” az átlagemberek a holokausztról, hanem a gyilkosságokban való aktív részvételt is kutatja, dokumentálja. Munkája olyan borzalmakat tár fel, amelyeket nehéz higgadtan fogadni. S művével olyan sebeket tépett fel, amelyekkel tabukat akart ledönteni.

Pécsi Katalin a Múlt és Jövő 1993/3 számában írt a kötetről, ebből idézek:

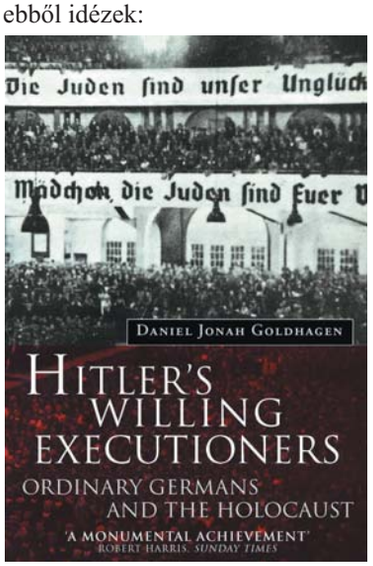

A (kötetben található egyik) fényképen egy katona látható meg egy asszony, köztük alig egy méter. A katona kezében felemelt puska, az asszonyéban valami ruhacsomó lehet - de nem, közelebbről nézve felismerhető, hogy egy gyermeket szorongat a karjában, olyan két-három éves formát. Az asszony hátat fordít a katonának. és felsőtestével szinte ráborul a gyermekére. A gyerek lecsüngő meztelen lába két világos folt az asszony fekete ruháján. Még egy fél pillanat, és a katona fegyvere el fog sülni. A tarkóján találja majd el az anyát.

Világos, hogy 1942 e napsütötte napján a katona pózba vágta magát a fotós előtt - így tett volna minden bizonnyal az Eiffel-toronynál, vagy a lába előtt heverő oroszlán mellett is, ha netalántán turistának, vagy szafári-nyaralónak rendeli őt a jó sorsa. Goldhagent, a történészt a képnél is jobban érdekli a fotó hátoldala. Az ismeretlen katona, mielőtt hazaküldte volna a képet családjának Németországba, gondosan ráírta a dátum fölé: „Emlékül az ukrajnai zsidó akcióból”. Hogyan küldhette haza a katona a mamájának éppen ezt a képet? Hogyan tűzhette a mama ezt a képet büszkén a konyhakredenc üvegajtajára? Hogyan lehetséges, hogy efféle képeket ezrével állítottak ki más német anyák is vitrinjeikben? A magyarázat nem lehet más, véli Goldhagen, mint hogy az átlag németet nem sokkolta a „zsidó akció”, ártatlan emberek ezreinek a meggyilkolása. Az antiszemitizmus olyan régen és olyan mélyen beleivódott a mindennapi német politikai kultúrába, ha zsidókról volt szó, a német átlagember számára tökéletesen elmosódott a határ a józan ész és a fanatizmus között.”

Goldhagen könyvének megjelenése után az amerikai sajtó figyelmének középpontjába került, rengeteg tv-interjút adott, lapok sokasága foglalkozott a témával.

Németországban tartott vitaestjeire tódultak az érdeklődök,- s bár a várt botrány, személyes varázsának köszönhetően elmaradt - nem csitulnak azóta sem a szakmai viták.

A történészeket is alaposan megosztotta Goldhagen műve, a világ számos pontján élő kutatók fejtették ki álláspontjukat, védve a könyv alapvetését (vélhetően az átlagpolgárok is pontosan tisztában voltak a holokauszt lényegével, a zsidó polgártársaik, illetve más országokban élő zsidóság megsemmisítésére vonatkozó elvekkel, tettekkel. S azokkal egyetértettek. Sőt, a megvalósításban katonaként, civilként részt is vettek).

Goldhagen határozottan cáfolja, hogy „csak” a legmagasabb politikai döntéshozók voltak a felelősök a népirtásért, s miután közülük sokakat a nemzetközi bíróságokon megbüntettek, így a nürnbergi főtárgyalással befejezettnek tekinthető a számonkérés hivatalos formája.

Nem, „átlagos” emberek tömegei vettek részt így vagy úgy a gyilkosságokban.

Goldhagen az Eichmann féle bürokraták helyett a kétkezi gyilkosokról szól. Hiszen az emberirtás sorozatot nem volt elég kitalálni, törvényeket hozni róla, szabályokat alkotni, hanem bizony végre is kellett hajtani a véres „munkát.”

Goldhagen elsősorban a tartalékos rendőrzászlóaljak tagjainak hazaküldött levelei, illetve a bíróság előtt tett vallomások alapján vizsgálta azoknak az „átlagnémeteknek” a személyiségét, akiket a náci ideológia talán még nem is fanatizált különösképpen. Többségükben idősebb, családos emberek voltak, akik talán egy ideig választhatták volna azt is, hogy kimaradnak az emberölés brutális napi rutinjából.

De nem tették!

A kötet kritikusai közül sokan – így Karsai László történészprofesszor is - többek között azt rótták fel a szerzőnek, hogy csak a „németekről” ír, s nem idézi fel, hogy más országokban, így akár Magyarországon is, „átlagemberek” egész sora vett részt a tömeggyilkosságokban. De ez talán egy másik kötet témája lehet.

Ha van tanulság, az az, relatíve milyen könnyen lehet az embereket, az „átlagembereket” a gyűlöletre kondicionálni és ennek milyen következményei lehetnek.

Magyarul egészen mostanáig nem jelent meg a könyv, néhány recenzión, hivatkozáson túl nem hatott a magyarországi kutatásokra, holokauszt-vitákra. El tudjuk képzelni, miért is hallgatták el. Bizony – lásd Karsai kritikáját – az „átlagemberek” jó része Magyarországon is részesévé vált a gyilkosságoknak, vagy tudott azokról. Ám erről itt még ma sem illik beszélni!

A kötetet Bokor Pál értő magyar fordításában olvashatjuk el, a rutinos Szántó András szerkesztette és az Atlantic Press adta ki, Hitler buzgó hóhérai címen.

Kitűnő zsidók - kitüntetett zsidók

(X.) – Reismann Marian

E sorozattal azoknak kedveskedünk, akik szeretik a régi történeteket, régi dokumentumokat, a régiségeket, a történelmet, vagy az írásokat melyek összefüggnek a zsidó múlttal-jelennel. Reméljük Önök hasonló szeretettel fogadják, s várják majd a következő számot, mint a képeslapok esetében. A Magyar Népköztársaság Csillagrendjének tulajdonosa Reismann Marian fotóriporter, fotóművész.

A kitüntetésről

A Csillagrendet 1984-ben a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa alapította azon személyek részére, akik a szocializmus építésében, a politikai, gazdasági, tudományos és kulturális élet terén, továbbá a haza védelmében és szolgálatában, illetőleg a népek közötti barátság elmélyítésében és a társadalmi haladás előmozdításában szereztek kiemelkedő érdemeket.

A kitüntetést Pakurár István neves grafikus tervezte. A Csillagrend azon kitüntetések közé tartozik, melyek külalakjukkal, formájukkal és egyediségükkel bőven megállják a helyüket bármely más ország hasonló jellegű kitüntetései közt!

A kitüntetésnek három fokozata van. A Magyar Népköztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendje, a Magyar Népköztársaság kardokkal díszített Csillagrendje, és a Magyar Népköztársaság Csillagrendje. A három fokozat külalakjában, formájában és méretében semmiben sem különbözik egymástól. Mind a három fokozat 40 mm átmérőjű, prizmás tizenkét ágú, aranyozott bronzcsillag, rajta és körben tűzzománccal díszített nemzeti színű trikolor és a hat sugár fehér zománcos kivitelben. Az aranykoszorúval díszített változat szalagjában a sárga sáv egyszer szerepel, a szalag közepén pedig egy aranyozott bronz koszorú dísz, a kardokkal díszített változaton a sárga sáv kétszer szerepel, a szalag közepén egy aranyozott keresztbe tett dupla kard látható, a Csillagrend pedig 3 sárga sávval készült, a szalagon más díszítés nincsen.

Fontos, hogy a jelvény és szalag nem tartalmaz önkényuralmi jelképet, ezért a kitüntetést 1991-ig, a gengsztervváltást követően is adományozták még néhány évig.

A hivatalos nyilvántartás szerint a kitüntetés három fokozatát 1984 és 1991 között az alábbiak szerint adományozták: az aranykoszorús fokozatot 178-an kapták meg, a kardokkal díszített fokozatot 74-en kapták meg és a Magyar Népköztársaság Csillagrendjét 466 fő kapta meg.

Az adományozottról

Reismann Marian Szombathelyen született 1911-ben. Életét és munkásságát nehéz néhány sorban bemutatni, mert egy olyan fotóművészről készül az írás, akit hazánkban alig, külföldön (Németországban, az USA-ban és számos délamerikai országban) sokkal jobban ismernek. Képei pedig aukciós portálokon komoly összegekért kerülnek kalapács alá! Élete hosszú és tartalmas volt, számos kitérővel, izgalmas momentummal, melyekről sajnos most nem tudunk mesélni, azonban érdemes olvasni róla.

Édesapja a szombathelyi Bábaképző Intézet igazgatója volt. Nagyapja Vágújhely zsidó tanítója, de felmenői közt megtalálható Dr. Reismann Adolf, aki az első nőgyógyászati klinika igazgatója volt, míg apai felmenője Bloch Mózes a Rabbiszeminárium megalapítója! Testvére, Reismann János szintén hírneves fotós lett.

A fotózást Knébel Jenőtől tanulta. Testvérével, Jánossal két évet töltöttek Németországban, majd az 1934-ben Budapesten megnyitotta saját műtermét (Fotó Marian), ahol portrékat, gyermekfotókat és táncfotókat készített. Számos munkája felkeltette a szakma figyelmét. A háború alatt kalandos eseményeken esett keresztül. Bujkálnia kellett.

Testvérének életét úgy mentette meg, hogy két német barátja, akikkel a müncheni éveket együtt töltötte, Budapestre látogattak, mint SS katonák, akik szabadságukat töltötték. Az ő segítségükkel sikerült testvérét kihozni a biztos halálból.

A rengeteg háborús bűnösről készült képe közül az egyik ismertté vált fotóján Szálasi hazahozatala után megtekinthette Budapest romjait a bírósági tárgyalását megelőző napokban.

A koalíciós időszakban önálló fotóműtermet hozott létre, melyet 1951-ig tudhatott magáénak. Megválasztották a Magyar Fényképészek Országos Szabadszakszervezetének alelnökévé. Az ipargazdaság éveiben propaganda-fotókat kellett készítenie, de volt fotóriporter is az Érdekes Újság égisze alatt. Kedvenc tevékenysége a nem

Resimann Marian fotója

beállított gyermekfotózás volt. Így vált a gyermekfotózás egyik legjobb alkotójává. Ebben a témában több könyvet is megjelentetett az 1960-as években. Jelentős portrékötete, amelyet hazánk nagy zenetudósairól, zeneszerzőiről készített.

Férje, Dr. Vajda Ernő botanikus, fotóművész volt, akivel hosszú, boldog házasságban éltek. Dr. Vajda Ernő 1980-ban, 11 évvel korábban hunyt el.

Reismann Marian fotóit főként külföldön köz-, és magángyűjteményekben, de hazai közgyűjteményekben is fel lehet lelni. Több kiállítása volt, az utolsó 1988-ban.

1991. szeptember 28-án, 80 évesen érte a halál.

A kitüntetés adományozása

A Magyar Népköztársaság Csillagrendjét 1986 decemberében vehette át a Parlamentben. Idézve a kitüntetésében található régi újságcikk kivágás szövegét: „Az Elnöki Tanács dr. Vajda Ernőné Reismann Mariann fotóművésznek művészi munkássága elismeréseként, születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Csillagrendjét adományozta.

A képen látható kitüntetés Reismann Mariané volt, jelenleg a szerző gyűjteményének darabja

Izsák Gábor

Források:
www.artportal.hu
www.est.hu
Nagy Magyar Kitüntetéskönyv
www.forrasfolyoirat.hu / Kincses Károly írása

Fun Run nyolcadszor

A Maccabi VAC június 10-én, vasárnap immár nyolcadik alkalommal rendezi meg a Fun Run közösségi futóversenyt – a Pesti Sólet támogatásával is – Budapest zsidó negyedében, a Judafest kiemelt programjaként. A szervezők büszkék arra, hogy a futóesemény globálissá nőtte ki magát. A tavaly 16 városa (többek közt Jeruzsálem, Amsterdam, Belgrád, Glasgow, Helsinki, London, Varsó, Kijev, Los Angeles, vagy éppen Gibraltár) után ebben az évben már 25 város csatlakozott.

Az esemény célja a sporton keresztül a zsidó identitás kifejezése és a zsidó közösség támogatása. A nevezési díj megfizetésével a közösség a programban résztvevő szervezeteket - iskolák, zsinagógák, kulturális intézmények - támogatja. Minden versenyző kiválaszthatja, hogy az általa befizetett nevezési díjjal melyik szervezetet segítse.

Ha van rá igény, a Maccabi VAC atlétika szakosztálya segít a hosszabb távokra - 5 és 10 km - való felkészülésben. Az 1 km-es táv azoknak kedvez, akiknek nehezére esik a futás, mégis szeretnének hozzájárulni a jótékonysági megmozduláshoz. Az 1- km-es táv elsősorban a családok és a gyerekek kedvence.

A Fun Run alatt számos szórakoztató sport- és gyerekprogram várja az érdeklődőket. A versenyt tombola zárja, melyen értékes ajándékokat lehet nyerni. A Fun Runt követően a Judafest kulturális és gasztro programokkal kedveskedik a fesztiválra érkezőknek.

Start, és helyszíni regisztráció szokás szerint a Király és Holló utca sarkán lévő játszótéren.

Nevezési díj: 1700 Ft/fő május 30-ig, utána 2000 Ft/fő, Családoknak kedvezmény!

További információ és regisztráció: www.maccabi.hu/funrun, www.facebook.com/funrun.hu

Használhatja a Maccabi és a Fun Run hivatalos és ingyenes mobil applikációját, a Maccabi Chai-t is!

Gyerekbirodalommá válik a Hajógyári-sziget

Egy hónapon át ismét minden hétvégén a gyerekeké lesz a Hajógyári-sziget. Június 2. és 24. között újra rengeteg ingyenes koncert, előadás, cirkuszos mutatvány, kézműves foglalkozás, sportprogram, állatsimogató és számtalan érdekesség várja a gyerekeket minden szombaton és vasárnap!

A Gyerek Sziget minden hétvégén olyan, mint egy minden jóval megtöltött gyereknap, ahonnan nem hiányozhatnak az aprónép kedvencei. A Generali Nagyszínpadot szokás szerint Halász Judit örökzöld gyermekdalai nyitják, de fellép a Kaláka, Dolák Saly Róbert, Rutkai Bori, a PASO gyerekeknek szóló műsorával és persze az Alma együttes is. A zenés-táncos mulatságok mellett színházi előadások és bábelőadások is lesznek, például a Nagy találkozás Kicsibácsival és Kicsinénivel és A kíváncsi kiselefánt története is megelevenedik a Független Előadóművészek Szövetségének jóvoltából.

A Generali Gyerek Szigeten mindenki megtalálja a kedvére való mókát. Akiket elvarázsolnak a cirkuszok, a Karamella Cirkuszvilágban kijárhatják a Bohóc Oskolát vagy az artista tanodát, a Generali KRESZ Parkban elektromos kisautók vezetésével ismerkedhetnek a kis sofőrök a biztonságos közlekedés alapjaival, a Kézműves Palota az alkotó kezeknek segít csodaműveket kreálni.

A kalandvágyók kirándulást tehetnek Kukutyinban, ahol az utazók régi mesterségekkel ismerkedhetnek, de nekik ajánlott még a Cserkész Kalandsziget, az íjászkodás, vagy éppen az ugrálóvárak kipróbálása is.

A Gyerek Paradicsomban a lurkók elsajátíthatnak minden tudást, ami ahhoz szükséges, hogy környezettudatos felnőttekké cseperedjenek: lehet majd kertészkedni, fűszerekkel, madarakkal ismerkedni, de lesz természetjárás is a szigeten. Az Állatsimogatóban közvetlen közelről barátkozhatnak a falusi háziállatokkal, míg a Kerek Perec Gasztronómiai Játszótér a kis konyhatündérek, jövendőbeli séfek, cukrászok, pincérek játéktere.

A Sportparkban 2-2 hétvégén más és más sportágakat próbálhatnak ki az érdeklődők: lesz Mászófal, Bagjump, Bringás Kalandpark, lehet rúgni a bőrt a Foci Szigeten, míg a Gladiátor Run Akadályfutáson a kiskamaszok gyűrhetik le az izgalmas akadályokat.

Mint minden évben, a Gyerek Sziget idén is több újdonsággal várja a gyerek sereget. Az egyik ilyen a Zsúrgyár Szabadulószoba: Mátyás Kincsestára, ahol egy szabadtéri rejtélyt kell a gyerkőcöknek megoldani a „szabaduláshoz."

A Siklósi Vár is a Szigetre költözik, hogy megnyissa Királylány és apródképző játszóházát. Minden kis hercegnő mesés ruhába bújhat és fotózkodhat a királyi trónnál, míg az apródok harcos rátermettségüket tesztelhetik. A Jógakaland pedig egy mesén keresztül mozgatja át a kicsiket.

Június 16-án bulihangulat várható: az Apák napját Pompom Partyval ünneplik, a délutáni táncos party előtt pedig a lurkók különféle partykellékeket, bajuszokat, nyakkendőket készíthetnek. És még közel sincs vége a programkavalkádnak!

A Gyerek Sziget 0-99 éves korig várja a családokat bővebben: www.gyerekszíget.hu oldalon.

Programkavalkád a 70 éves Izrael tiszteletére

Ahogy azt az elmúlt években megszokhattuk, Yaum Haacmaut alkalmával, idén május 6-án délután már ötödik alkalommal keresték fel igen sokan a Szent István Parkot. Izrael Állam alapításának évfordulója tiszteletére ezúttal is számos látványos színpadi előadás, izraeli gasztronómiai finomságok, gyermek- és családi programok, sport és egyéb lehetőségek várták az érdeklődőket.

Ebben az esztendőben Izrael 70. évfordulóján kívül Jeruzsálem városa állt a középpontban. Természetesen idén is volt Aliyah sátor olyan vendégekkel, akik izraeli intézményektől és szervezetektől érkeztek, és információkkal szolgáltak izraeli lehetőségekről, a letelepedésről.

A gyerekek örömmel fedezték fel az ugrálóvárakat, felfújható futópályákat, nosztalgikus jeruzsálemi játékokat és még felsorolni is hosszú lenne, mi mindent.

Más szervezetek mellett az Európai Maccabi Játékok 2019 csapatával is találkozhattak a Parkba kilátogatók! Mi több, akit érdekelt, már most jelentkezhetett önkéntesnek a jövő évi, budapesti Játékokra.

A rendezvény kiemelkedő programjaként, a 70. évforduló tiszteletére, közéleti személyiségek 35 darab fát ültettek el a Szent István Parkban. /Korábban már 35-öt Izraelben is elültettek!/ Az esemény fővendégének két Holokauszt-túlélőt, a 99 éves Bálint Györgyöt, azaz Bálint gazdát, illetve a 80 éves Korda Györgyöt kérték fel, akik örömmel vállalták a feladatot. De a fákat ültetők között volt főrabbink, dr. Frölich Róbert is.

Fotó: Nehrebeczky Mária

Múzeumok Éjszakája a Zsidónegyedben

Szeretjük és tiszteljük a hagyományokat, s az elmúlt években már megszoktuk, június utolsó szombatján Múzeumok Éjszakája a Dohányban, a Herzl téren és a környéken. Ezúttal június 23-án, a már ismert időponttól, 22:00 órától kezdődik a program.

A szervezők a Magyar Zsidó Múzeumban és a Dohány utcai zsinagógában és a zsinagóga előtti téren koncertekkel, tárlatvezetésekkel, éjszakai zsidónegyed sétákkal csábítják az éjszakázókat. A Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár a Múzeumok Éjszakáján a megújult állandó kiállításával és számos izgalmas eseménnyel várja látogatóit. S persze a rabbit is lehet kérdezni.

Tervezett program

22:00 - Kapunyitás: Magyar Zsidó Múzeum, Dohány utcai zsinagóga és a zsinagóga előtti tér Tárlatvezetések, éjszakai zsidónegyed séták, koncert a zsinagóga előtt.

23:00 - Bíró Eszter és zenekara koncertje a zsinagóga előtti téren

Radnóti Miklós, Kányádi Sándor, Szép Ernő és Varró Dániel megzenésített versei mellett a zsidó folklór dallamainak akusztikus feldolgozása, és kortárs szerzemények – énekhangokra, népi és ütőhangszerekre, gitárra és harmonikára áthangszerelt és megálmodott programban. A magyar, jiddis, arámi, héber és szefárdi dalok mellett elhangzó versek úgy követik egymást a koncerten, hogy szinte nem lehet észrevenni, hol kezdődik a vers és hol folytatódik a népzene. Igazi örömzene a magyar világzenei színtér kiemelkedő előadóival.

Közreműködnek: Födő Sándor „Fodo” – harmonika, ütőhangszerek; Hámori Máté – gitárok; Cserta Balázs – fúvós hangszerek (tárogató, klarinét, furulya, szoprán szaxofon); Szabó Dani – cimbalom

22:30; 23:00; 23:30 Rendhagyó éjszakai zsidónegyed séták, a Zachor Alapítvány diák önkénteseinek vezetésével. Egy-egy sétán legfeljebb 20 fő tud részt venni, ezért kérjük, a sétára regisztráljon a zsidonegyedsetak@gmail.com címen. A séták a Goldmark terem elől indulnak.

További információ (június 1-től): www.mazsihisz.hu, Facebook.com/mazsihisz

Herzl motoros túra júniusban

Tavaly egy nemzetközi csoport – nem csak zsidók - motorozott Londonból Budapesten is át, a XX. Maccabi Játékokra, Jeruzsálembe. Június 10-én egy csak magyarokból álló csapat indul útnak, s járja be Európát. A résztvevők a túrával tisztelegnek Izrael Állam 70. évfordulója előtt. Ezért nem meglepő, hogy az út során Izrael újraálmodója, Herzl Tivadar életének fontos helyszíneit keresik fel. S rendre találkoznak majd a helyi zsidó közösségek és Maccabi klubok tagjaival.

Június 10-én rendezi a már hagyományos Fun Runt-t a Maccabi VAC (lásd 10. oldal), ennek zárásaként indulnak útjukra a bikerek, Budapestről, Herzl szülővárosából. Két héttel később, 25-én Pozsonyban, az ottani Fun Run-nal zárul a „körút”.

A túra néhány állomása:

Bécs Herzl itt nősült meg. A motorosok egy zsidó utcabálon vesznek részt.

Bázel Herzl a városban ismertette terveit az I. Zsidó kongresszuson.

Párizs ahol Herzl újságíróként dolgozott. /Ő számolt be pl. a Dreyfuss perről is!/

Köln a helyi Harley Davidson klub öt tagjával a Makkabi Köln gáláján vesznek részt.

Berlin a motorosok az Izraeli Nagykövetség vendégei lesznek.

Buchenwald isztelgés a holokauszt áldozatainak emléke előtt.

Lipcse látogatás a helyi zsidó közösségnél és Balla Zsolt rabbinál

Karlovy Vary a városban alapították meg a Maccabi Világszövetséget

Edlach itt hunyt el Herzl 1904-ben.

Élet Menete – fontos az emlékezés

A hagyományoknak megfelelően 2018-ban is sófárfújással – gyerekek segítségével - indult az Élet Menete a Március 15-e téren található Élet Menete Alapítvány emlékműve mellől. Idén is több ezren sétáltak együtt, ezúttal az Erzsébet hídon át a Friedrich Born rakparton felállított színpadig. Az eseményen felszólalók az emlékezés fontosságát hangsúlyozták és a kirekesztés veszélyeire figyelmeztettek.

Fotók: Vadász Gábor

Az idén tizenhatodik alkalommal megrendezett menet célja, hogy a résztvevők együtt róják le kegyeletüket a holokauszt áldozatainak emléke előtt.

Az Erzsébet hídon több helyen emlékeztették élőszobrok a vonulókat a holokauszt borzalmaira. Egy Szeress, ne háborúzz felirattal ellátott rózsaszín tank képét gyerekek díszítették fel virágokkal, felhívva a figyelmet a béke megőrzésének fontosságára.

Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának elnöke kiemelte: hatalmas közösséggé váltak azok, akik minden évben részt vesznek az Élet menetén. Örömét fejezte ki amiatt, hogy egyre több fiatal is velük tart.

Az Élet Menete a Friedrich Born rakpartra érkezett. Friedrich Born svájci állampolgárként, az akkori Nemzetközi Vöröskereszt megbízásából tartózkodott Budapesten 1944 májusától 1945 júniusáig, és ez idő alatt majd tizenötezer zsidó embert mentett meg.

A svájci embermentő naplójából Székhelyi József színművész, az Élet Menete Alapítvány egyik alapítója olvasott fel részleteket.

Józséf Amrani, Izrael Állam budapesti nagykövete arról beszélt, most békében, szeretetben vonultak az emberek a Duna-parton, a „gyönyörű kék ég alatt”, de 74 évvel ezelőtt „ugyanez az ég olyan borzalmakat látott, amelyeket emberi elme nem képes felfogni”. Az akkori menetek a halálba, a gázkamrákba, vagy a Dunába tartottak – emlékeztetett. Hozzátette, 74 éve megfogadtuk, soha többet, de ezt újra és újra meg kell ígérni.

Aharon Tamir, a nemzetközi Élet Menete igazgatója elmondta, a szervezet kötelességének tekinti, hogy az egész világon terjessze nézeteit és elveit, s emlékeztessen a tényekre, tanítsa a történelmet és ne fogadják el a helytelen kompromisszumokat. Kitért arra: Izraeltől néhány kilométerre az emberek saját testvéreiket, szüleiket, gyermekeiket öldöklik, a világ pedig tétlenül nézi a népirtást.

A rendezvényen átadták az Élet Menete Alapítvány emlékműve makettjét a vészkorszakot gyermekként átélő Zsuráffy Edit-Pichler Gyula házaspárnak. Zsuráffy Edit édesapja többeket mentett meg, míg Pichler Gyula annak köszönheti életét, hogy akadt, aki bújtatta.

A megemlékezés résztvevőit videoüzenetben köszöntötte az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Franciaország budapesti nagykövete.

Jövőre, április 14-én ismét fáklyás felvonulással emlékezünk, a holokauszt 75. évfordulójára.

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák fölötti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szeretteinkért a gyertyák. A Jahrzeit-napon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunk úgy segít Önöknek, hogy közreadjuk, elhunyt szeretteiknek mikor is van a Jahrzeitje.

Darvas Imre	június 1.	Markovits Jakab és Jakabné	június 3.	Weinstein Judit	június 3.	Hegyi György	június 16.
Braun Mária	június 3.			Zucker Béla	június 3.	Izsák György	június 21.
Deutsch Sándor	június 3.	Müller-Klein család	június 3.	Farkas Jenőné	június 6.	Reiter Pál	június 21.
Faragó József, Adél és Vera	június 3.	Pap Józsefné	június 3.	Goitein Emil	június 6.	Gyertyános Zoltánné	június 23.
Hirschberg Sándor	június 3.	Schwarcz család	június 3.	Schön Jánosné	június 6.	Váradi Lajosné	június 25.
Kohn család	június 3.	Sommer István	június 3.	Dr. Seifert Gézáné	június 10.	Farkas Dezső	június 28.
Lendvai Lajos	június 3.	Stahlberg György	június 3.	Fried László	június 12.	Kállai István	június 28.
Lendvai Lajosné	június 3.	Stahlberg Györgyné	június 3.	Rózsási György	június 14.	Dr.Faragó Gyula	június 29.
Lisztenberg Salamon és Éva	június 3.	Tusák Piroska	június 3.	Brummer Ernő	június 15.	Lorber Sándor	június 30.
		Wasserman család	június 3.	Gálné Kovács Zsuzsanna	június 15.		

Pesti Sólet • A Dohány utcai körzet lapja • Felelős kiadó: Nádel Tamás • Főszerkesztő: Schiller Zsolt • e-mail: pestisolet@dohany-zsinagoga.hu
Megjelenik havonta • Nyomás: Mediaworks Kiadó és Nyomda Kft., igazgató: Bertalan László, cím: 1225 Budapest, Campona utca 1. • e-mail: nyomda@mediaworks.hu